

Законодавець надає цілковите право спадкоємцю, вирішити для себе, чи хоче він прийняти спадщину від спадкодавця чи ні. Адже прийняття спадщини, це не обов'язок, а непорушне право особи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Методичні рекомендації щодо вчинення нотаріальних дій, пов'язаних із вжиттям заходів щодо охорони спадкового майна, видачею свідоцтв про право на спадщину та свідоцтв про право власності на частку в спільному майні подружжя, схвалені рішенням Науково-експертної ради з питань нотаріату при Міністерстві юстиції України від 29.01.2009. – К.: Бібліотечка нотаріуса, 2009. – 43с.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Чуєва О. Практичне питання за спадковим правом / О.Чуєва // Мала енциклопедія нотаріуса, – 2012.-№2. – С.23-24
4. Фурса С. Я. Способи прийняття спадщини / С.Я.Фурса // Нотаріат. Адвокатура. Суд : наук. – практ. посібн. / за заг. ; КНТ, 2012. – 1216 с.
5. Проблеми використання спадщини[Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті: <http://bukvar.su/kultura-i-iskusstvo/148521-Problemy-sohraneniya-kul-turnogo-naslediya-v-deyatel-nosti-mezhdunarodnyh-organizaciiy.html>

Зюбак Надія Іванівна,

*студентка 3 курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Фомічова Н.В.*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ

Питання прийняття спадщини завжди були актуальними. Проте незважаючи на те, що ЦК України, який був прийнятий і вступив в силу 16 січня 2003 року, має окремі норми, які можуть мати неоднозначне тлумачення. В свою чергу це може впливати на те, що учасники цивільних правовідносин не завжди можуть реалізувати свої суб'єктивні права на спадкування. Одним з таких прикладів є процедура прийняття спадщини спадкоємцями. Регулювання відповідно цих процедур здійснюється, окрім ЦК України, також такими нормативними актами як Закон України «Про нотаріат», «Про оцінку земель», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Досить часто при реалізації норм спадково права на практиці можуть виникати проблеми щодо їх застосування. Доцільним завжди є звернення до рекомендацій наданих вищими судовими інстанціями для спроби знайти відповідь для їх вирішення.

Згідно зі ст.ст. 1216 та 1218 ЦК України спадщиною слід вважати сукупність прав та обов'язків спадкодавця, що йому належали на момент відкриття спадщини і на припинення внаслідок його смерті [1 с.236].

Першим проблемним питанням є процедура прийняття спадщини фізичними особами-спадкоємцями, а саме неприйняття спадщини у встановлені законодавством України строки. За загальним правилом згідно ч.1.ст.1270 ЦК України для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини. Проте досить часто на практиці громадяни допускають пропущення строку для прийняття. За письмовою згодою спадкоємців, які прийняли спадщину, спадкоємець, який пропустив строк для прийняття спадщини, може подати заяву про прийняття спадщини до нотаріальної контори за місцем відкриття спадщини. У разі відсутності такої згоди за позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини. Відповідно для вирішення цієї ситуації необхідно звернутися до суду.

Так, у випадку якщо пропущено строк для прийняття спадщини необхідно звернутися до ч.3.ст.1272 ЦК України, згідно з якою за наявності такої ситуації має існувати поважна причина. І тільки тоді спадкоємці мають право звернутися до суду з позовом про надання додаткового строку для надання відповідної заяви нотаріусу. Між тим у пункті 2 листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16 травня 2013 року № 24-753/0/4-13 міститься роз'яснення, щодо якого судом не можуть бути визнані поважними такі причини пропуску строку для подання заяви про прийняття спадщини як: 1) юридична необізнаність позивача щодо строку та порядку прийняття спадщини; 2) необізнаність особи про наявність спадкового майна; 3) похилий вік; 4) непрацездатність; 5) незнання про існування заповіту; 6) встановлення судом факту, що має юридичне значення для прийняття спадщини (наприклад, встановлення факту проживання однією сім'єю), невизначеність між спадкоємцями хто буде приймати спадщину; 7) відсутність коштів для проїзду до місця відкриття спадщини та 8) несприятливі погодні умови [2 с.3].

Також окремим питанням є прийняття спадщини шляхом постійного проживання разом зі спадкодавцем. Відповідно до ч.3.ст.1268 ЦК України спадкоємець, який постійно проживав разом зі спадкодавцем на час відкриття

спадщини, є таким, що прийняв спадщину, якщо протягом шестимісячного строку він не заявив про відмову від неї. Так зване «автоматичне прийняття спадщини» [3 с.201].

Одним з проблемних питань застосування ч.3.ст.1268 ЦК України є те, що спадкоємець, будучи зареєстрованим за однією адресою зі спадкодавцем, фактично може проживати в іншому місці, через що не тільки не усвідомлюватиме прийняття ним спадщини, а й не знатиме про її відкриття [4 с.62]. Варто зауважити, що для «автоматичного» прийняття спадщини необхідна наявність кількох умов таких як: 1) особа має закликатися до спадкування в порядку черговості за законом або у зв'язку із складенням на її користь заповіту; 2) на час відкриття спадщини спадкоємець має проживати спільно зі спадкодавцем; 3) таке проживання повинно бути постійним, тобто носити тривалий характер, і головне не припинятися перед смертю спадкодавця[5 с.152].

Підсумовуючи вище викладене, можна зробити висновок, що не дивлячись на те, що норми ЦК України досить детально регламентують відносини, пов'язані з прийняттям спадщини, на практиці залишається багато спірних питань. Зокрема, це стосується проблеми пропуску строку для прийняття спадщини та фактичне доведення місця проживання зі спадкодавцем, для так званого «автоматичного» прийняття спадщини. Ці та інші проблемні питання потребують додаткового законодавчого удосконалення та перспектив щодо подальшого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – 356 с.
2. Пункт 2 листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування» від 16.05.2013 № 24-753/0/4-13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v-753740-13>
3. Заїка Ю.О. Спадкове право в Україні: Становлення і розвиток: Монографія. – К.: КНТ, 2007. – 288 с.
4. Кухарев О. Є. Спадкове право: Навч. посібник. – К. : Алерта, 2013. – 328 с.
5. Кухарев О. Є. Актуальні питання спадкового права в судовій практиці: Практичний посібник. – Київ: Алерта, 2017. – 260 с.